

GORIŠKA STRAŽA

Št. 84

V Gorici, v četrtek 30. oktobra 1924.

Leto VII.

Izhaja :
vsak ponedeljek in četrtek
popoldne.
Stane za celo leto 15 L.
" pol leta 8 "
" četrt " 4 "
Za inozemstvo celo leto
35 L.
Na naročila brez do-
poslane naročnine se ne
moremo ozirati.
Odgovorni urednik:
Polde Kemperle.

Nerankirana pisma se
ne sprejemajo. Oglasi
se računajo po dogovoru
in se plačajo v naprej.
Izdaja konsorcij
"GORIŠKE STRAŽE"
Tisk Zadrudne tiskarne
v Gorici
Riva Piazzetta št. 18.
Uprava in uredništvo:
ulica Mameli št. 5.
— (prej Scuole). —

Kake se deli pri nas pravica!

V naši deželi imamo zelo skrbne in natančne čuvaje postave. Nobenega najmanjšega pregreška proti zakonu ne prezrejo, vsako motenje javnega miru opazijo. Če se zakon in red kršita, stopajo čuvaji postave, prav odločno proti krivcem. Kako brž opazi na primer podprefekt Nicolotti v »Goriški Straži« vsak nevaren članek, kako brž je napravil ovadbo na državno pravdnštvo in kako vestno so državni pravdniki obtožili in sodniki obsodili urednika na 9 mesecev in pol ječe.

Toda podprefekt Nicolotti in državni pravdnik nista vselej tako hitra in točna. Večkrat marsikaj prezre in zato jima hočemo pomagati. Navedli bomo danes zelo značilen slučaj.

Zločinci brez kazni.

Kakor je gospodu Robertu Nicolottiju znano, so se vršila v njegovem okraju za časa volitev vsakovrstna grda nasilstva. Dne 6. aprila zjutraj je bil na primer Planišček Alojz iz Oslavja na pevskem mostu krvavo pretepen, ker je nabijal naše volilne lepake. Nanj je planilo iz zasede nič manj ko 15 oboroženih fašistov, padali so nanj strelji, udarci so začeli sekati po njegovem telusu. Fant je hotel ubežati, pa so ga vrgli na tla in ga neusmiljeno tolkli z bikovkami po glavi, po hrbtu, po kolenih, po obrazu, po ledjih, mladenič je bil kmalu ves v krvi. Prišel je mimo orožnik in posegel odločno vmes. Aretiral je pretepenega mladeniča in ga odpeljal v spremstvu fašistov v zapor v Podgorico. Od prejetih udarcev se je Planišček zgrudil v ječi na tla in padel v nezavest. Ko je odprl oči, se je našel v bolnišnici usmiljenih bratov. Po osmih dneh se je preselil domov v Oslavje in ko so ga domači zagledali, so se prestrašili: na glavi je bil na treh krajih presekan, ranjen je bil na ustih, celo njegovo truplo je bilo črno. Nisi našel na telesu koščeka mesa, kjer se niso poznala znamenja prejetih udarcev. Od tistega časa do danes Planišček Alojz ni še okreval. Že celih sedem mesecev se zdravi, a ne more ozdraviti. Fant roma v Gorici od zdravnika do zdravnika, iskaje svoje izgubljeno zdravje, a Bog zna, koliko časa bo še trajalo, preden postane tak, kakor je bil pred 6. aprilom.

Vprašamo podprefekta Nicolottija: Ali Vam je znano, da se je ta zločin izvršil v okraju, v katerem ste Vi čvar zakona, in javne varnosti? Se zavedate, da ste politično Vi odgovorni za nesrečo, ki je zadela ubogo družino? Ali ste tudi v tem slučaju naredili ovadbo na državno pravdnštvo in ga pozvali, naj varuje čast zakona? Kaj so ukrenili Vaši orožniki, kaj je ukrenil državni pravdnik, da se izslede krivci in postavijo na zatožni klopi? Kolikor je nam znano, niste storili nič, prav nič. Zločin, ki se je izvršil v okraju, za katerega varnost ste Vi odgovorni, je ostal po sedmih mesecih nekaznovan. Pač pa je bil obsojen urednik »Goriške Straže«, ker je napisal, da se naši ljudje pretepajo. Tisti, ki so topli, so ga prosti in svobodni.

Kdo bo dal Planiščeku zadoščenje, kdo poplačal družini vso žalost, kdo poravnal bolniške stroške, kdo mu zvrnil izgubljeno zdravje?

Napadenec na zatožni klopi.

Mesto pravice je pa dobil Planišček nekaj drugega. Državni pravdnik je postavil mesto napadalcev pod obtožbo njega, češ da so našli pri njem dva žepna noža, ki sta predolga. Planišček ni imel nikdar nožev pri sebi, tudi 6. aprila jih ni imel, a glej, ko so ga preiskali, so na čudežen način našli pri njem kar dva. Še bolj čudežno pa je, da ure, ki jo je res imel pri sebi, niso mogli najti.

Mesto pravice in odškodnine za storjena zločina, mesto zadoščenja za zadobljene rane, se bo moral Planišček Alojz še zagovarjati pred sodniki radi dveh podtaknjenih nožev. Ni izključeno, da bo Planišček obsojen in šel v zapor mesto svojih zločinskih napadalcev.

Tako se reže pri nas pravica, tako se ščitijo zakoni.

Ako mislijo gospodje podprefekti in državni pravdniki, da so take razmere v korist državi, se temeljito motijo. Slovenskega ljudstva ne bodo take krivice nikdar spremenile v navdušene državljanke, tudi ne v sto in tisoč letih.

To povemo odkrito in brez strahu, naj nas vlada zato pleni, kolikor se ji ljubi.

Damo ji priliko, da spozna razmere v deželi, da spremeni svojo zgrešeno politiko in predružači svoje ravnanje do slovenskega ljudstva. Ako so oblastniki pametni, bodo to storili in koristili s tem državi in njenemu ugledu, v tej deželi, ako so nespametni, bodo pa vlagali ovadbe na državno pravdnštvo in tirali naše urednike pred sodnike.

Zberejo naj si, kar hočejo: pot pameti ali pa pot jeze in nerazsodnosti. Vedo naj pa dobro, da škodujejo z ovadbami, tožbami in obtožbami bolj sebi ko nam, bolj državi ko slovenskemu ljudstvu.

munistično stranko, spadajo v otroški vrtec.

Kaj prinese jesensko zasedanje?

Opozicionalne stranke so seveda komunistični predlog kratkoma odobile in sklenile, da vztrajajo na svoji dosedanji poti. Poslanci ostanejo doma, vzdržijo se pa vsakega nasilja in prepuste fašistom, naj si pomagajo, kakor vedo in znajo. Slika jesenskega parlamenta ne bo vesela. Leve klopi bodo prazne, na desnici bodo fašisti, v sredi liberalci, bivši bojevniki in invalidi, ki podpirajo sicer še vlado, a so se od nje že osamosvojili in gredo lastna pota. Ako se razmere poostre in nastane večji spor med vlado in bivšimi bojevniki, invalidi ter liberalci, bodo dosedanji zavezniki prešli v opozicijo in vlada bi lahko ostala v manjšini. Ali se bo položaj tako močno poslabšal in kedaj se bo poslabšal, ni mogoče sedaj povedati.

Slišijo pa se že glasovi, da bo trajal sedanj parlament le malo časa in da bomo imeli leta 1925. nove volitve.

Češko-slovaška politika.

V tem mesecu sta pretekli dve leti, odkar je gospod Švehla ministrski predsednik češko-slovaške vlade. Pri tej priložnosti je časopisje priobčilo obširna poročila o političnem življenju na Češkem, kakor se je razvijalo v zadnjih dveh letih pod vlado Švehle. Tudi »Goriška Straža« hoče seznaniti svoje čitatelje z razmerami med slovanskimi brati na severu. Prvo, kar je treba povedati, je to, da je češko-slovaška republika ena najbolj utrjenih in urejenih držav v Evropi. Pod vlado gospoda Švehle se je utrjevanje države krepko nadaljevalo. Čehi imajo dobro valuto, ki uživa ugled pri sosedih, njihova industrija izvažajo svoje izdelke na Balkan, v zapadno Evropo in celo v Ameriko, uprava češko-slovaške republike deluje dobro in točno, v deželi vlada

red in zakonitost.

Češki narod je že po svoji naravi discipliniran, uradniki rešujejo vloge hitro in se drže zakonov, tako da prebivalstvu ni treba mnogo čakati in se lahko zanesejo na postave. Ako pogledamo na mnoge druge dežele, tudi na velesile, in opazujemo nered in zmešnjavo, ki se je naselila po vojni v upravo in sploh v vse javno življenje, vidimo brž, da spadajo Čehi med prve državne organizatorje.

To lastnost priznajo Čehom vsi nepristranski opazovalci njihovega političnega življenja in Švehlova vlada je dokazala v zadnjih dveh letih to češko posebnost v največji meri.

Notranji politični boji.

V upravi in gospodarstvu češko-slovaške republike vlada torej red, zato divjajo pa v političnem življenju zelo hude borbe. Čehi imajo težave z Nemci, ki ne morejo prenašati nove slovanske države. Najraje bi se odtrgali ter združili z Nemčijo. Proti vsem češko-slovaškim vladam se vojujejo tudi Mažari, zakaj tudi njim ne prija nove razmere. Prej so bili Mažari gospodarji, tlačili so oblastno in oholo Slovake, sedaj je pa gospodovanja konec, v češko-slovaški republiki ni več prostora za mažarsko nadvlado. Naravno je, da so Nemci in Mažari proti novi državi, saj drugega ni mogel nihče pričakovati. Toda razen Nemcev in Mažarov ima praška vlada proti sebi tudi Slo-

Kaj se godi po svetu?

Otročarije komunistov.

Tako je torej stališče opozicionalnih strank in zato lahko z gotovostjo trdimo, da bodo v novembru sedeži opozicionalnih poslancev prazni. Le komunisti so mislili, da morajo ubrati svojo posebno taktiko. Predlagali so naj opozicija ustanovi svoj lastni parlament, naj oboroži kmete in delavce ter jih pošlje v pobudo proti fašistovski vladi. Krvav upor naj naredi konec nasilni strahovladi, pod katero ječi prebivalstvo države. Komunisti si domišljajo, da so predlagali zelo pametno in modro politiko, v resnici so pa napravili strašno bedarijo. Kako si predstavljajo komunisti oborožen upor proti vladi? S kakšnim orožjem in s katerimi ljudmi hočejo strmoglaviti fašizem? Danes nimajo opozicionalne stranke niti najmanjše oborožene čete pod svojim poveljem, fašisti imajo pa 300 tisoč mož, opremljenih s puškami, strojnimi topovi in zrakoplovi, imajo pod svojim ukazom orožnike in v slučaju revolucije bi segla na pomoč tudi redna vojska. Ali ni naravnost otročje, predlagati v teh razmerah oborožen upor?

Voda na mlin fašistov.

Upor proti vladi bi zadušili fašisti v teku 24 ur in potisnili svoje nasprotnike v mlako krvi. Kdo bi imel od oboroženega prevrata korist? Nihče drugi nego fašisti. Oni si ne morejo boljšega žele. Kdor bi jim hotel danes pomagati, bi moral organizirati splošno pobuno ter potisniti opozicionalnim strankam puško v roko. Kakor bi trenil, bi se obrnila pozornost vse Italije od Matteottijevega procesa k revoluciji, fašisti bi dobili sijajno priliko, da se osvobodijo najnevarnejših nasprotnikov, ki jim danes ne morejo do živega, njihov nasilen nastop proti opoziciji bi bil v očeh javnosti opravičen, opravičena bi bila tudi Mussolinijeva diktatura brez parlamenta, zakaj v času revolucije je diktatura najbolj navadna in vsakdanja stvar. Položaj fašizma bi se kar čez noč utrdil, vlada bi bila vseh težav prosta in bi krepko in strumno zagospodarila v državi.

Kaj naj torej človek reče o komunistični taktiki? Drugega ni mogoče izjaviti nego to: politik, ki vodijo ko-

Dne 12. novembra se otvori rimski parlament k rednemu zasedanju. Okoliščine, v katerih se začne parlamentarno delo, so čudne in skoro brez primere v zgodovini italijanskega parlamentarizma. Velike in mogočne stranke, ki zastopajo približno polovico italijanskega naroda, so sklenile, da se ne bodo vdeleževale sej parlamenta in puščajo v zbornici fašiste in njihove pomagače same. To je dogodek, ki vzburja vso politično javnost države. Mussolini čuti, da bo parlament v očeh italijanskega ljudstva in inozemstva brez vsake veljave, ako ostanejo opozicionalni poslanci doma. Razlogi, katere navajajo opozicionalne stranke proti sodelovanju v parlamentu, so namreč za vlado moralno vničujejoči.

Zakaj noče opozicija v parlament?

Zadnji »Popolo« pravi, da opozicionalni poslanci niso zapustili zbornice radi tega, ker imajo druge politične in gospodarske nazore nego fašisti. To bi ne bil noben vzrok za zapuščenje zborničnih sej, zakaj vsi poslanci in vse stranke ne morejo biti enakega mišljenja. Vedno so obstajala nasprotstva v programih in bodo tudi v bodočnosti, a radi tega niso stranke nikakor zapuščale parlamenta, ampak so se bojevale s svojimi nasprotniki na parlamentarnih tleh. Ako bi bile šle opozicionalne stranke iz parlamenta samo radi različnega političnega programa fašistov, bi bil to znak slabosti in navaden beg pred nasprotniki. Opozicija je zapustila rimsko zbornico iz drugih razlogov: zato ker so vlada in Italijani, ki to vlado podpirajo, odgovorni za nezastlišana nasilstva, ki so dosegla svoj vrhunec v moritvi političnih nasprotnikov. In kar je najhujše; taka nemoralna dejanja so postala podlaga političnega boja fašizma. Opozicionalne stranke so proglasile, da ne marajo imeti nič skupnega z ljudmi, ki so umor in nasilje vpeljali v politične borbe Italije; s takimi ljudmi se nočejo niti razgovarjati, z njimi ne marajo sedeti skupaj v parlamentu. Današnja opozicija — končuje »Popolo« — je prvi branik domovine, ki bo prinesel moralno odrešenje celemu narodu.

vake in Rusine in to je tisto, kar je vzbudilo začudenje med ostalimi Slovani.

Avtonomija pokrajin.

Slovaki so se za časa svetovne vojne borili s Čehi za skupno državo, skupno so trpeli v avstro-ogrskih ječah, skupno prelivali kri. Med Čehi in Slovaki je vladalo pravo in iskreno bratstvo. Po ustanovitvi republike so pa začele prav kmalu borbe na Slovaškem. Čehi so nastavljali na Slovaškem po večini češke uradnike in češke učitelje, vodili so vse iz Prage in vzeli Slovakom moč nad lastno deželo. Začela se je borba za avtonomijo Slovaške in Hlinka je romal v ječo, češ da je proti edinstveni državi. Ravnotako kakor Slovaki so se dvignili Rusini proti praškemu centralizmu. Borba za avtonomijo še danes ni končana in pretresa vse politično življenje češko - slovaške republike. Ravno tako kakor v Jugoslaviji je tudi na Češkem avtonomija posameznih pokrajin največje vprašanje državne bodočnosti. Švehlova vlada tega vprašanja ni še rešila, prišel bo pa gotovo čas, ko bo pokrajinska avtonomija stopila v središče vsega političnega življenja češkega naroda in tedaj se bo šele izkazalo, ali si znajo sezidati Čehi državo, ki kljubuje vsem viharjem.

Na razvalinah „Banke Adriatike“.

Polom zavoda »Banca Adriatica« je popoln in med njenimi razvalinami stoje tisoči upnikov, ki v strahu čakajo, koliko svojih vlog bodo mogli rešiti. Samo malih, revnih vlagateljev je prizadetih nad 4000. Ves Trst stoji pod težkim utisom tega velikega gospodarskega zloma. Vsak dan prinese nova razkritja, kako lahkomišelnost in sleparsko je banka upravljala premoženje svojih upnikov. Banka je vsak dan v časopisju lovila ljudi, da bi naložili denar v njene blagajne. Trdila je, da ima osnovne glavniče 15 milijonov lir, v resnici pa so bili vplačani le trije milijoni lir. Poročila banke so bila popolna sleparija. Še v zadnjem poročilu je vodstvo zavoda trdilo, »da stoji zavod na granitnih temeljih«, šest mesecev pozneje pa je banka ustavila izplačila in v blagajni je ostalo še 20.000 lir, tako da ni moglo ravnateljstvo izplačati niti uradnikom mesečnih plač!

V še bolj žarki luči se kaže zločinska lahkomišelnost ravnateljstva Banke Adriatike iz že jasnega dejstva, da je zavod zastavil ter prodal v inozemstvo obveznice in vrednosti, ki so jih naložniki samo depozitirali

(shranili) pri banki. In za vse te čudne posle so nosili odgovornost bivši ministri, komendantorji in druge odlične osebnosti.

Vodilna osebnost Banke Adriatike je bil komend. Aleksander Rossini. Predno je prišel na krmilo banke, je bil v konkurzu. Ko je prišla zamenjava denarja in je Banca Adriatica potegnila slovečih 13 milijonov lir, je Rossini napravil imenitno kupčijo. Od Jadranske banke v Ljubljani je dobil 800.000 lir provizije, s katerimi je Jadranska v Ljubljani jamčila za izterljivost kredita v znesku 19 milijonov lir, ki ga je ta prepustila tržaški Banki Adriatiki. Ta aktivna postavka je bila malo varna, kajti velik del obstaja iz pobotnic za terjatve proti avstrijskemu erarju.

V torek se je ogromna množica upnikov zbrala v Trstu, in je po burnem, ogorčenem zborovanju izvolila

odbor, ki naj predloži državnemu pravdniku ovadbo proti članom upravnega sveta Banke Adriatike. Upravni svetniki so obdolženi goljufije in nedovoljene prilastitve.

Tako je padla mogočna fašistovska banka, trhla že od rojstva, in pod njenimi razvalinami leže razbita premoženja. Polom je težka nesreča za vse primorsko gospodarstvo. »Goriška Straža« ima veliko zadoščenje, da je že pred enim letom vodila veliko borbo proti »Banki Adriatiki«. In ko nas je banka poskušala podkupiti in nam je ponujala težke tisočake za inserate, smo, sicer revni in potrebni, ponosno odklonili. Kajti naš list nikomur ni na prodaj, načel ne prodajamo za inserate. Ponosni in veseli smo, da smo s svojim bojem mnoge naše ljudi odvrgli od Banke Adriatike in tako rešili naše revno ljudstvo težke škode.

DNEVNE VESTI.

Monsignor Fran Koscec — umrl.

Danes spremljajo tržaški Slovenci h večnemu počitku monsignorja Frana Kosca, kanonika pri stolni cerkvi sv. Justa. Še v petek popoldne je 82 letni mož šel na delo v škofijsko pisarno, po poti ga je prišla slabost, in v torek popoldne je ugasnil. Iz vrst slovenskih svečnikov je z rajnim izginila odlična in markantna osebnost. Zapustil nas je tih, a goreč delavec v vinogradu božjem. Pokojni je vodil slovensko ljudstvo na Tržaškem, ko je to še komaj shodilo. Mons. Koscec je v letih, ko je bil na vrhuncu svoje moči, zastopal tržaške okoličane v deželnem zboru in mestnem svetu. Pokojni je del časa vodil Marijino družbo v Trstu, ki je največja na Slovenskem. Prva slovenska šolska berila na Tržaškem je spisal rajni Koscec. V starejših letih je bil imenovan za stolnega kanonika in je vodil do zadnjih dni obširne račune škofijske cerkvene organizacije. Rajni mons. je bil priljubljen in spoštovan v vseh krogih radi svoje pravičnosti in globokega socialnega čuta. Tisoči ljudi, ki so v teku njegovega dolgega življenja spoznali dobro in plemenito srce monsignorja Kosca, se ga na današnji dan spominjajo in z njimi stojimo tudi mi žalujoč ob grobu vzornega svečenika. Naj počiva njegova duša v naročju božjem!

Osebna vest.

Na kr. vseučilišču v Padovi je promoviral za doktorja prava g. Josip Gruden iz Nabrežine. Mlademu doktorju naše čestitke!

Kaj bo z novimi učitelji?

Iz zanesljivih virov smo zvedeli, da slovenski učitelji in učiteljice, ki so letoš maturirali v Vidmu, še sedaj nimajo nobenih dekretov. Pa se jih menda ne skuša odkrižati proveditorat? Zadevo bomo pazljivo motrili in prihodnjič povedali kar gre tistim, ki jim gre!

Biserna maša.

Tomajska župnija je obhajala v nedeljo redko slavje: praznovala je biserno mašo bivšega tomajskega župnika, častnega kanonika g. Matije Sile. V krogu prijateljev, duhovnikov, občinskega starešinstva, učitelstva in velike množice ljudstva je priljubljenu jubilar praznoval 60. letnico prve sv. maše. Kljub 84. letom je slavljeneč čil in svež pel slovesno sv. mašo. Slavljencu naše čestitke!

Obrtno-nadaljevalna šola v Mirnu.

Vpisovanje v obrtno - nadaljevalno šolo v Mirnu bo 1. in 2. novembra t. l. od 10—12 predpoldne. Sprejemajo se vsi rokodelski vajenci od 14. starostnega leta dalje. Pouk je obvezen. Prosimo, da se to razglasi med tamkajšnjim ljudstvom in naj se osebno priporoči vsakemu vajencu obiskovanje strokovne šole za naše rokodelce.

Razžaljenje časti.

V bližini Gorice je prišel v šolo otrok, ki je bil precej razjeden od uši. Učitelj ga je poslal domov in sporočil starišem, naj poskrbijo za snago. Razburjena je prihitela mati v šolo ugovarjat in je voditelja šole prav grdo nahrulila ter zakričala več žaljivih besed, radi katerih se bo morala

zagovarjati pred sodiščem. — Prav nič lepo ni, če nekateri stariši ne skrbijo, da navadijo otroke na čednost. Še grše je, če pošiljajo zanemarljive otroke med drugo snažno in čedno deco v šoli. Najgrše pa je to, če se taki stariši še hudujejo na učitelja, ki je storil svojo dolžnost, ko bi morali lepo molčati in uvesti snago v hišo.

Pozdravi iz tujine.

Iz dalnje Francije, kamor smo prišli iskat zaslužka, pošiljamo tople pozdrave starišem, bratom, sestram in vsem dragim. Tudi vsem citateljem »Goriške Straže« kličemo krepak: »Bog živi!« Emil Schlegel, Karol Simonič, Alojzij Česnik, Alojzij Semič, Karol Curk in Venče Ferjančič.

Junaško delo krščanske mladine.

V Nemčiji se naglo širi novo gibanje katoliške mladine. V krožkih »križarjev« se družijo mladi delavci, dijaki, kmetovalci. Letos je velika družba mladih križarjev imela prvo skupno zborovanje pod šotori na oidenburški goličavi. Med velikanskim navdušenjem so odposlanci tisočernih krožkov sklenili, da morajo križarji stalno in tvorno delati za mir med narodi. Takoj so prešli od sklepa do dejanja. Ustanovili so delavske bataljone nemških katoliških križarjev, ki bodo odšli v francoske porušene kraje, da zastoj pomagajo pri obnovi dežele. Da križarji ne bi oškodovali francoskih delavcev, so sklenili, da bodo sprejemali isto plačo kot francoski delavci. Toda vsa plača bo tekla v skupen sklad za francoske vojne sirote. Prvi bataljoni strokovno izučeni delavci iz križarskih krožkov se te dni odpravljajo na pot, glavni oddelki odidejo spomladi v Francijo. S tem požrtvovalnim delom hočejo katoliški križarji zasuti globoki prepad, ki zija med nemškim in francoskim narodom.

Naznanite turške srečke!

Vlada je izdala odlok, da morajo vsi, ki so v posesti obveznic državnega dolga Turčije, podati prijavo, katere obveznice imajo. Mnogi naši ljudje hranijo še iz avstrijskih časov turške srečke (lose). Tudi te je treba prijaviti pri podružnicah »Banca d'Italia« in sicer do 6. novembra. Pozor, da ne zamudite roka!

Prosvetna zveza.

Delegate občnega zbora opozarjamo, naj čimprej poročajo o sklepilih pri okrožnih sejah.

»Naš čolnič« prinese prihodnji teden, krasno vsebino in lepe slike. Zasluzi najširše agitacije.

Posnemajte! Za prosvetni sklad je darovalo Prosv. društvo na Straži pri Cerknem 40 lir.

Cerovščkov gospod

Življenje Valentina Staniča

(Spisal: Joža Lovrenčič)

(Dalje.)

Vrnivši se domov, je dobil kanonik v kuhinji svojega najljubšega študenta Banjškarja Blaža Bucika, ki je bil že v sestem — zadnjem razredu gimnazije.

»Si dobil že svojo porcijo kruha in vina?« je poprašal študenta.

»Sem, gospod kanonik,« je odgovoril Blaž, »čakam le, če me boste še kaj potrebovali!«

»Le počakaj, pojdeva pa na dvorišče, da dokončava z oblanjem in zbijanjem podu za ročinjsko šolo. Oni, ki sem ga jim za silo postavil, je odslužil svoje!«

In je šel in se je preoblekel in kmalu je pel na dvorišču oblič. tolklo kladivo in žvižgala žaga. Kdor bi vstopil bi videl spretnega mizarja in pomočnika...

Po Gorici so se začele širiti razne zgodbe o kanoniku Staniču in kmalu ni bilo Goričana, ki bi ga ne poznal.

Ko so ga srečavali na poti v stolnico, so ga spoštljivo pozdravljali. Za hrbtom pa govorili:

»Ali ga vidiš? Prav tako oblečen je šel zadnjič skozi Raštel. Pa je šel preveč blizu zida ali kaj, pa se mu je zapel talar ob žebelj in mu ga raztrgal. Veš kaj je napravil? Obrnil se je in šel domov in čez par minut je spet stal v Raštelu — s kladivom v roki in zabijal žebelj. Ljudje so se vstavljali in gledali. »Kaj pa postajate in zijate? Ali ni prav, kar delam? Žebelj pač ni za to, da bi ustavljal po nepotrebnem ljudi in jim trgat obleko! Sedaj jo ne bo več!« Gledalci so mu smejeli se pritrjevali in kanonik je odšel potem miren in potolažen v cerkev.«

Drugi je spet povedal:

»Lepa je ta, a je moja še lepša. Oni dan sem šel iz stolnice od maše. Pridem v Raštel na obstanem. Nisem mogel naprej. Kmet, ki je peljal visoko in težko naložen voz sena, ni mogel izpeljati. Ljudje se je nabralo od vseh strani vse polno in gledali so in čakali, kaj bo kmet napravil. Poskušal je vse, a ni šlo. Ljudje so se smejali in zbijali šale in burke. Pa pride kanonik. Po ljudeh pogleda in ne da bi črhnil, se vpre v voz in kmet je izpeljal. Gospodu kanoniku se je lepo zahvalil, zijajočim pa je dejal: »Sram vas bodi!« In jih je res bilo: porazgubili so se kakor miši pred mačko.

»Kmet se mu je smilil in živina« je pripomnil tretji. »Saj ste slišali tudi,

kako je pred kratkim ozmerjal na Solkanski cesti voznika, ki je preveč naložil in potem bil po konjih, da je bilo res grdo!«

»Slišali smo in tudi zvedeli, da je dal na svoje stroške postaviti tam na koncu Solkana blizu Bitežnikove hiše, kjer se cepi cesta na Sveto Goro, lepo korito za furmanske konje, ki vozijo tam mimo.«

»Poglejte, komu bi prišlo kaj takega na pamet!«

»Pa svoj voz ima na dveh kolesih. Sam si ga je napravil in mu pride za vse prav. Ob pondeljkih naloži nanj perilo in kuharico, pa potegne do Soče, drugekrat požene konja v Brda, v Gore, na Kras ali po Vipavski dolini, največkrat ima s seboj par študentov...«

»Zadnjič je pa naložil pod za ročinjsko šolo! To so ga morali biti Ročinjci veseli, ko ga kar ne morejo pozabiti in bi ga najrajši nazaj!«

»Kaj pa, ali veš, da goriških čevljev ne mara?« Pregosposki so mu in premalo trdni; v Kanal jih hodi naročat!«

»Ožjim domačinom daje zaslužka!«

Tako so Goričani izvedeli za vsak korak kanonika Staniča in govorili o njem in ga imeli od dne do dne rajši.

2.

»Gorica ni bukviša, ne pravica bukveporoda imela. — Naš Stanič so se tega posla lotili... Ni bilo bukveporoda v bližnjih in daljnih mestih, da bi mu ne bili vsako leto tudi po sto goldinarjev izkupiti dali.«

A. M. Slomšek.

Bukve! Neizmerna moč je beseda ki v njih lepo postavljena od lista do lista pripoveduje, poje, uči, opominja, kratkočasi: preteklost obnavlja, sedanjost ugotavlja in razgrinja prihodnost. Otrok raste ob njih in se čudi in navdušuje, mladenič in mladenka sta jih vesela, ko jim govorijo kot iz srca, in mož in žena in še siva starost jih ne more pogrešati, če je nanje navezana iz mladih let. In če jih niso poznali, vendar radi poslušajo besedo iz bukev, ko jih prebirajo mlajši.

Kanonik Stanič je to vedel. Pri Banjškarjih, pri Ročinjih je videl, kako so radi brali in hoteli še in še knjig, videl je, da so šle tudi njegove Pesmi za kmete in mlade ljudi v Gore in Vipavsko dolino, na Kras in v Brda in je vedel, da bi šle še bolj, ko bi bila v slednji vasi šola. In je spodbujal vse svoje znance in prijatelje naj skrbje, da mladino nauče brati in pisati. In od leta do leta so ga bolj poslušali.

Danes ob 7.10 zjutraj nam je umrla previdena s sv. zakramenti preljuba soproga, mati, hči, sestra, svakinja gospa

Angeli Marija roj. Lovišček

gostilničarka, stara 42 let.

Pogreb se bo vršil v petek 31. oktobra t. l. ob 9. zjutraj na tukajšnje pokopališče.

Karel, soprog Slavica, hči Marija, mati
Rihard, brat Ivan, Karel, brata (odsotna)
Ana, Frančiška, Jožefa, svakinje.

Kanal ob Soči, 29. oktobra 1924.

mehko kuhanimi vini. Ker so nastopili že bolj dolgi jesenski večeri, je zadnji čas, da se tudi naši Planinci zganejo, oživijo z nova svoje kulturno društvo ter se tako tudi duševno poživijo in kulturno probudijo. Na noge tedaj, mladina, strni se v vrste prosvete in prave izobrazbe, kajti v izobrazbi je naša moč!

Črni vrh nad Idrijo.

Kakor lansko leto, tako smo imeli tudi letošnje poletje mnogo letoviščarjev, po večini iz Gorice in Trsta. Slabo vreme, ki je prevladovalo preteklo poletje, je bilo vzrok, da so odšli predno so nameravali. — Vojaštvo, katero je imelo meseca avgusta vaje v tukajšnji občini, je napravilo nekaterim posestnikom mnogo škode. Prizadeti so po večini mali posestniki. Želeli bi, da bi imelo vojaštvo ob priliki vaj malo več obzira do kmetovalcev, da bi se varovalo delati škodo, posebno po njivalih in travnikih. Škoda je bila od vojaškega erarja sicer cenjena, toda večinoma zelo nizko. Ob tej priliki se je našlo par oseb, katere so delale prizadetim prošnje na vojaško poveljstvo za odškodnino in so zaračunale od vsake posamezne kratke prošnje L. 20.—! Prav po notarsko. — Začetkom avgusta je pobegnila neki večer od doma v gozd 20letna Ivana Mikuž iz Zadloga št. 53. Vse iskanje in povpraševanje po njej je bilo breuspešno. Dne 15. septembra pa jo je našel neki delavec ob reki Idrijci pod Vojškim mrtvo truplo, katero je bilo že v razkroju, so pripeljali na domače pokopališče v Črni vrh. Imenovana je bila božjastna ter se jej je bil v zadnjem času pred pobegom omračil um. — Letina je bila letos pri nas zelo slaba. Po večini deževno in mrzlo vreme ter črvi so poljskim pridelkom zelo škodovali.

Sedlo.

Redko se sliši kakšen glas iz naše gorske vasi, dasiravno se štejemo ravno Sedlani med najbolji prefrigane kotarje. Da bodo tudi drugi vedeli, kako se nam v splošnem godi, hočem vsaj jaz malo orisati naš položaj. Naši vaščani gredo po letnem času skoraj vsi po zaslužku, le kakih 8 gospodarjev in ženstvo ostane doma za razna poljska dela. Letos, hvala Bogu, so bili in so ljudje po večini vsi zaposleni; večino zaslužka nam daje Nemška Avstrija, kjer delamo pri popravah. (regulacijah) hudournikov in osuševanju raznih močvirij. Veliko sitnosti imamo pa spomladi radi pasaportov, kar je združeno tudi s precejšnjimi stroški. Letina je kazala letos zelo ugodno pri vseh naših pridelkih, a žali Bog nam je naša stara obiskovalka — toča meseca avgusta vničila skoraj polovico vsega poljskega pridelka; tudi na sadju nam je prizadela veliko škodo, ker vsled toče ni za prodajo: je obtolčeno in hitro segnije. Edino za mošt se da porabiti, a še to v mali meri, ker je ljudem zmanjkala po-

soda. Pod prejšnjo vladavino smo iz hruškovih tropin kuhali dobro žganje za domače potrebe, zdaj nam je še to skoro onemogočeno vsled prevelikih doklad. Tako se nam na vseh koncih in krajih temni pogled v bodočnost. Živinoreja je skoraj na ničli, ker vsled slabih cen sira ne daje skoro nič. Liter mleka nam ne prinese niti 60 cent. Občinske doklade velike, po zimni ni zaslužka. Drva na Miji prodana in posekana. Ljudstvo riže in gazi vedno bolj in bolj v siromaštvo in dolgove. Na prosvetnem polju smo tudi popolnoma mrtvi. Dosti za danes! V kratkem popišem delo naših narodnih odpadnikov, da boste vedeli vsi, kake možake imamo v Sedlu.

Vrh pri Grahovem.

Iz vseh vasi naše okolice se čujejo obupni glasovi kmetov o slabem letu in pičlem pridelku. Le iz našega Vrha ni glasu, kot da bi mi živeli v največji obilnosti in zadovoljnosti. Pa tudi pri nas smo bili obiskani bolj s slabim nego dobrim. Že kruta zima nam je pobrala več ali manj ozimnega žita, v zgodnji pomladi sta pa mrz in toča mnogo škodovala na rastlinstvu. Vedni dež v poletnem času nas je mnogo oviral pri delu; posebno pri sušenju sena so naši ubogi ljudje mnogo trpeli. Jesenski pridelek pa nam je vničila toča. Ajde ni niti za seme. Tudi povodenj nam ni prizanesla. Seveda nismo tako hudo prizadeti kot je Baška dolina, toda vendar je mnogo škode po njivah; tudi naše vozne poti so vse razkopane, tako da kmalu z vozom ne bo mogoče nikamor. V prejšnjih časih nam je županstvo vsaj nekaj pripomoglo za popravo voznihtov, a zdaj ne upamo mnogo, ker so naši občinski možje odpadli. Ako bomo hoteli, da bo naša cesta iz Bukovega v Vrh porabna, bomo morali le sami prijeti za kramp in lopato. Pomladi se je začel sekati naš največji bukov gozd, katerega so prodali kmetje iz Vrha in Bukovega. Upali smo, da bodo naši domači drvarji zaslužili kako lirco, pa tudi tukaj imajo prednost delavci iz juga; le malo naših ljudi je dobilo delo. Ni se zato čuditi, da se je tudi v naših vrlih fantih začela oglašati želja po izseljevanju. Mnogi si žele v tujino, v boljše kraje, ker jim domača zemlja ne da zaslužka in kruha.

Poslano.*)

Prejeli smo: LUIN IVAN iz Skopega (slep na eno oko), ne sme sprejemati zavarovanja in tudi ne inkasirati za našo družbo. Vsako plačilo Luinu je zgubljeno.

GENERALNO ZASTOPSTVO
Zavarovalnice L'UNION
Gorica, Corso Vitt. Em. 28.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo le toliko kolikor mu zakon veleva

Nova trgovina z raznim blagom.

Velika zaloga tkanine (moško in žensko blago) srajce, maje, nogavice, razne obleke ter krama, dežniki, čevlji, klobuki, kape; nadalje: posoda, porcelan, steklo, šipe, (češko blago), svetilke, električne priprave ter žarnice najboljših znamk.

Mizarske, šolske in pisarniške potrebščine i. t. d.

Vse po konkurenčnih cenah.

Priporoča se slavnemu občinstvu

F. Prencis, Solkan
na glavnem trgu.

Stavbeno društvo v Grgarju

r. z. z. o. z.

sklicuje na dan 8. novembra 1924., ob 15.30 uri, redni občni zbor v prostorih gosp. Andreja Meljavica s sledečim dnevnim redom:

1. Prečitanje in odobritev zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Predložitev in odobritev bilance za leto 1923.
3. Volitev načelstva.
4. Volitev nadzorstva.
5. Slučajnosti.

Ako bi se ob določeni uri ne zbralo zadostno število članov, se bo vršil občni zbor pol ure kasneje ob vsakem številu navzočih članov.

Odbor.

SPREJMEM TAKOJ krojaškega pomočnika za veliko in malo delo. Plačilo po dogovoru in po zmožnosti dela. Franc Brémec, krojač, Podbrdo.

Fotograf Anton Jerkič posluje na

CORSU VERDI 36 (prej Via Giardino). —

Širite „Naš čolnič“!

ABADIE?

Evo vam

Abadie!

Najzvrstnejši
cigaretni papir

SLOVENKA vestna in spretna išče mesta prodajalke, blagajničarke ali karkoli podobnega. Cenj. ponudbe se prosi na upravo lista pod »Delo«.

Zdravnik

dr. RADO SFILIGOJ

se je preselil

na Travnik št. 5, I.

(nasproti lekarne).

Naš zobozdravnik

doktor Lojz Kraigher

specialist za bolezni v ustih in na zobeh, sprejema za vsa zobozdravniška in zobotehniška opravila

v GORICI - na Travniku 20.

Anton Koren

Gorica, Via Carducci 4

Velika zaloga: šip, porcelana, steklo, namiznega prodja, okvirjev in sploh vseh v to stroko spadajočih predmetov. - Ravnokar je došlo razno blago češkega izdelka.

Na debelo in drobno!

ERNIA

ozdravljena

z najnovjšim pasom BROOCK

Mirodilnica in dišavnica

E. Grapulin-Gorica

naspr. ljudskemu vrtu, Corso Verdi 27.

Prva slovenska trrdka

JOSIP KERŠEVANI

Gorica, Piazza Duomo št. 9 (desno)

priporoča svojo trgovino najzvrstnejših šivalnih strojev iz svetovno znane nemške tovarne „MUNDLOS“, dvokoles znamke orig. „KOLUMBIA“, belgijskih pušk ter vse k temu spadajoče predmete.

Brezplačen poduk v umetnem vezenju, šivanju in krpanju. Lastna mehnična delavnica in popravilavnica Piazza Duomo 5 (vogal ulica Rabatta).

PODRUŽNICA

Ljubljanske kreditne banke v Gorici

Corso Verdi „Trgovski Dom“

Telefon št. 50 — Brzjavni naslov: Ljubljanska banka

Delniška glavnica
in rezerve:

CENTRALA
LJUBLJANA

Rezerva SHS
Din.
10,000.000

Podružnice: Brežice, Celje, Črnomelj, Kranj, Maribor, Metkovič, Novi Sad, Ptuj, Sarajevo, Split, Trst.

Obrestuje vloge na knjižice po 4 1/2%. Na daljšo odpoved vezane vloge po dogovoru.

Nakup in prodaja vsakovrstnega tujega denarja.

Izvršuje vse v bančno stroko spadajoče posle najkulantneje